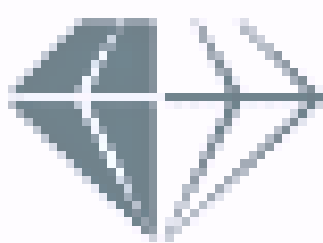

LOTILAN KRISTALLIN

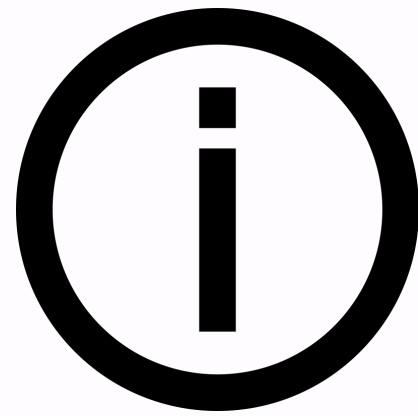

Hyvää kohtelua
KOSKEVA
suunnitelma

2026

Johdanto

Lotilan Kristallissa toteutetaan lastensuojelun sijaishuoltoa lastensuojelulain mukaisesti. Tavoitteenamme on hoitaa, kuntouttaa ja kasvattaa lapsia erityisyksikön resurssein voimavarakeskeisesti.

Pyrimme vahvistamaan lasten toimijuutta sekä osallisuutta dialogisen keskustelun kautta.

Omaohjaajat ovat kiinnostuneita ja uteliaita selvittämään lasten mielipiteet ja toiveet arkisissakin asioissa sekä heitä koskevissa päätöksissä.

Lastensuojelussa 12 vuotta täyttänyt lapsi voi käyttää puhevaltaa omassa asiassa huoltajansa tai muun laillisen edustajansa rinnalla. Hän voi vaatia palveluja ja vastustaa häntä koskevia päätöksiä. Hänellä on oikeus tutustua itseään koskeviin asiapapereihin ja häntä on kuultava todisteellisesti hallintolain 34 §:n mukaisesti, kun päätöksiä tehdään. Hänelle on myös annettava tieto tehdyistä päätöksistä ja valitusmahdollisuuksista.

Sijaishuollossakin on siis kaiken ikäisten lasten mielipide selvitettävä. 12 vuotta täyttänyt lasta tulee kuulla hallintolain mukaisesti mm. tehtäessä päätöksiä sijaishuoltoon liittyen.

Lastensuojelulain 11 luvussa kuvatut rajoitustoimenpiteet ja niiden käyttö ovat viimesijainen rajoittamisen keino.

Rajoitustoimenpiteiden käyttöön pitää olla vahvat perusteet. Rajoitustoimenpiteitä ei voida käyttää kasvatuksellisenä toimenpiteenä. Lotilan Kristallissa pyritään ensisijaisesti haastavatkin tilanteet käsittelemään dialogisen vuorovaikutuksen avulla. Rajoitustoimenpiteiden käyttöä Lotilan Kristallissa harkitaan vakavasti ja niitä käytetään ainoastaan pakon edessä lapsen tai nuoren kasvun ja kehityksen turvaamiseksi.

Mitä on hyvä kohtelu?

Lapsen hyvä kohtelu on lastensuojelun erityisyksikössä asia, jonka toteutumisesta on huolehdittava.

- ♥ Lapsella on oikeus aitoon vuorovaikutukseen ja huomioon ottamiseen, empaattiseen, oikeudenmukaiseen, ystävälliseen, asialliseen ja kohteliaaseen kohtaamiseen.
- ♥ Osallisuus omiin asioihin ja niiden hoitamiseen on tärkeä osa omanarvon tuntoa.
- ♥ Hyvä kohtelu on vastavuoroista, toisen huomioivaa.
- ♥ Hyvän kohtelun kautta syntyy turvallisuuden ja luottamuksen tunnetta.
- ♥ Hyvästä kohtelusta keskustellaan nuorten ja ohjaajien kanssa ja kesken säännöllisesti.

Vuonna 2022

Aikaisemmin on käytetty käsitekarttoja, lomakkeita ja seinän muistitauluille ajatusten kirjoittamista.

Vuonna 2023

Lapsille ja henkilökunnalle tehtiin sähköinen kyselylomake. Sähköisen kyselyn on ajateltu madaltavan kynnystä vastaamiseen, koska se on eniten nykypäivää ja sen katsottu olevan myös nopein tapa vastata.

Vuonna 2024

Lasten palautteet kerättiin ohjauksesta ja kasvatuksesta opiskelija voimin, edellisen isomman palautekyselyn teki Pesäpuu ry:n vertaisarvioijat.

Vuonna 2025

Lapsille tehtiin sähköinen kyselylomake. Kyselyyn vastaamisesta annettiin pieni palkinto, joka motivoi pohtimaan asiaa ja vaikutti hyvään vastaamisprosenttiin (85,71 %). Henkilöstön aikaisemmat tulokset jätettiin voimaan, koska henkilöstömuutoksia ei ole vuoteen ollut.

Vuonna 2026

Lapsille tehtiin sähköinen kyselylomake asiakastietojärjestelmä Nappulan joukkoviestin välityksellä. Kyselyyn vastattiin anonymisti. Tällä kertaa eroteltiin asuinyksiköiden vastaukset toisistaan. Kyselyyn vastaamisesta annettiin pieni palkinto, joka motivoi pohtimaan asiaa ja vaikutti hyvään vastaamisprosenttiin (85,71 %). Henkilöstön aikaisemmat tulokset jätettiin voimaan, koska henkilöstömuutokset ovat olleet vähäisiä viimeisen kahden vuoden aikana.

Lasten vastaukset

Mitä hyvä kohtelu ja kunnioittaminen tarkoittaa sinulle arjessa?

Majakka:

“Sitä että saan rauhassa nukkua yöllä ja että mulla on hyvät yöunet.”

“Kuunnellaan ja otetaan huomioon.”

Ei epäoikeudenukaisuutta. Ohjaajat ei saa väittää nuoresta sellaista, mistä ohjaaja ei ole täysin varma. Älä provosoi. Ota nuoren vakavat asiat / kerrottavat tosissaan ja vakavasti. Älä käyttäydy kuin olisit ylemmällä tasolla kuin nuori itse”.

Penthouse:

“Jos haluan esim omaa rauhaa nii ei tungeta väkisi huoneeseen kyselee kaikkee.”

“Hyvä kohtelu ja kunnioitus tarkoittavat minulla rajojen ja oman ääneni kunnioitus ja hyväksyntä.”

“Kannustusta jos tarvii ja paljon muuta esim. aikuiset huolehtii muistaa katsoa lasta turvalliseksi.”

“Oma tila, yksityisyys ja aika.”

Näin pyrimme toimimaan.

Lasten vastaukset

Millainen on mielestäsi hyvä ohjaaja?

Majakka:

“Hyvä huumorin taju ja kuuntelee minua.”

“No Mari on kiva sitten haidi ja semmoinen niinku joka on semmoinen tylsä ja tälleen.”

“Joka on kiva mulle.”

“Ei ole epäoikeudenmukainen. Ei väitä vastaan, jos ei ole täysin varma jossain asiasta. Ei käyttäydy nuorta kohtaan kuin olisi itse muka ylemmällä tasolla kuin nuori itse. Olla hienotunteinen nuorta kohtaan ja ottaa nuoren jokainen mielipide huomioon. Käyttäydy kuin aikuisen kuuluu käyttäytyä”

Penthouse:

“Ymmärtäväisyyttä ja asiallisuutta. Kunnioitetaan esim. oma tila ja ruokarauha.”

“Hyvä kohtelu on toisen tilanteeseen sijoittamista ja ymmärrystä siitä, miksi hän toimii näin.”

“Myös anteeksipyyntö ja -anto kuuluu hyvään kohteluun.”

“Sellane hauska jonka kas voi tehdä kaikkee.”

“Hyvä ohjaaja osaa lukee tilannetta sekä kuunnella ja katsoa asiaa eri näkökulmista.”

“Kuunteleva välittävä yrittää parhaansa.”

“Ohjaaja, joka osaa tarvittaessa muuttaa toimintatapaansa nuoresta riippuen.”

Lasten vastaukset

Kuinka turvalliseksi koet asumisesi Lotilan Kristallissa arvoasteikolla 0-5?

1 😞 2 😟 3 😐 4 😊 5 😄

Majakka Keskiarvo:

3 😐

3 😐

4 😊

4 😊

5 😄

5 😄

5 😄

Penthouse Keskiarvo: :

2 😐

4 😊

4 😊

4 😊

5 😄

Miten ohjaajan pitäisi toimia, jotta koet olosi turvalliseksi asuessasi Lotilan Kristallissa?

Majakka

“No ei oikee mitää ku tunnen jo.”

“Sillee miten nyt ki normaalisti.”

“Saa oman oven lukkoon.”

“Älä korota ääntä, ellet ole Tiina tai Helena. Älä puhu vähääkään negatiivisesti, jos hän ei ole kuulemassa. Älä ikinä provosoi, jos nuorella on karsaa mieliala. Et saa käyttäytyä / vastata piittaamattomasti.”

Penthouse

“Olla näyttämättä suuttumustaan välillä niin voimakkaasti ja perustelemaan mielipiteensä.”

“Sellainen, joka on turvallinen, ei huuda tai tiuski. Ymmärtää nuoren tilannetta henkilökohtaisesti ja on hauska.”

“No en tiä ainaki huomioida mut tai jtn.”

“Ohjaajan pitäisi toimia ymmäryksen pohjalta miksi minusta tuntuu ja työstää sitä sen pohjalta.”

“He kuuntelevat ehtoja ja muutenki kuuntelevat välittävät esim. Joni hän on turvallinen ohjaaja.”

“Minusta ohjaajat on vakavissa tilanteissa toiminut paremmin kun miten itse pystyisin :)”

Lasten vastaukset

Miten toivot ohjaajien puuttuvan mahdollisiin konfliktitilanteisiin?

Majakka:

“No sitä et häätä ne nuoret pois sieltä.”

“No jos vaa sana harkkaa ei mitenkää mut riippuu.”

“Että antaa asian olla ja koittaa nuorten itse sopia eka asiat.”

“Ohjaajat puuttuu ja vie asiat loppuun asti.”

“Et saa olla provosoiva. Ole tosissasi ja hienotunteinen”

Penthouse:

“Tulemal välii.”

“Toivon ohjaajien puuttuvan mahdollisiin konfliktitilanteisiin asianmukaisesti, ei liikaa voimaa käyttäen jos sitä ei tarvita.”

“Toivon myös että ihan pienen ilkkumiseenkin puututaan eikä olla vain hiljaa.”

“Tulee selvittely mahdollisimman nopeasti ja kumpikin on ystävällisiä.”

“En mun mielestä ole ollut semmoisissa tarpeeksi että osaisin sanoa miten niihin puututaan.”

Lasten vastaukset

Miten me ohjaajat voimme toimia, jotta rajoitustoimenpiteitä (kuten kiinnipitoa) ei tarvitsisi kohdallasi käyttää?

Majakka:

“Moni aggressiivinen nuori niin en mä tiedä en mä osaa oikein sanoa.”

“Antaa mun olla rauhas.”

“Ei sitä voi millään estää.”

“Puhu”

“Puhuminen”

“Kuunnelkaa mitä nuori sanoo ja olkaa oikeudenmukaisia.”

Penthouse:

“Rauhallisesti ja asiallisesti”

“Ilmottaa mikä siin omas jutus mättää ja varottaa etukätee”

“Toivon että ohjaajat kävisivät läpi nuoren kanssa esimerkiksi koti-ikävästä joka on varmasti yksi syistä hatkatä ja riehua. Että kuinka tilannetta voisi edistää että ei olisi niin.”

“Jos pistää lapsen huoneeseen rauhoittumaan jotta kiinni pitoa tarvisi tehdä.”

“Minun kohdallani jos olen semmoseen tilaan edes jotenkin päässyt niin kyllä varmaan tarvii pitää kiinni.”

Lasten vastaukset

**Tiedätkö oikeutesi? Tiedätkö myös,
kenen kanssa voit keskustella omista
asioistasi?**

100 %

vastanneista tiesi oikeutensa ja kenen kanssa niistä voi
keskustella.

Ohjaajien vastaukset

Miten ohjaajien tulisi kohdella nuoria?

Ohjaajien ajatuksia aiheesta. (Kuva 1).

Nuorten hyvä kohtelu - miten meidän ohjaajien tulisi kohdella nuoria?

15 vastausta

Kunnioittavasti ja nuorta kuunnellen. Tasapuolisesti, kuitenkin huomioiden nuorten yksilölliset tarpeet. Antaa tarvittaessa nuorelle myös omaa tilaa.

Kohdata nuori sellaisena kuin hän on.

Nuori pitää nähdä, kuulla häntä ja olla läsnä. Nuorelle tulee olla rehellinen ja pitää lupauksensa. Aikuinen pyytää myös anteeksi, jos huomaa toimineensa väärin nuorta kohtaan.

Yksilöllisesti ja arvostaen. Kuunteleminen tärkeää.

Kunnioittavasti, empaattisesti. "Rajoja ja rakkautta". Osoittaa välittämistä sekä ymmärrystä, olla tukena.

Tasa-arvoisesti, kunnioittavasti, olla nuorille läsnä ja saatavilla tilanteessa kun tilanteessa.

Tasa-arvoisesti, kunnioittaen nuorta ja heidän yksityisyyttä, olla läsnä niin hyvinä kuin huonoinakin hetkinä

Tasapuolisesti, kunnioittavasti, oikeudenmukaisesti, luottamuksellisesti, rehellisesti (siinä määrin kun se on mahdollista) fyysinen koskemattomuus

Nuoren ikää ja ikään kuuluvia kehityksen piirteitä kunnioittavasti ja ymmärtävästi. Tulla näin vastaan nuoren mielipiteissä ja sopivassa suhteessa.

Kunnioittaen yksityisyyttä, sekä yksilöllisyyttä, tasa-arvoa edistäen, antaa tilaa, antaa huomiota, rehellisyys, ammatillisuus

Kunnioittavasti, tasavertaisesti ja huomioiden jokainen yksilönä.

Kunnioittaminen, avoimuus, yksilöllisyys, johdonmukaisuus, luotettavuus,

Kunnioittavasti, olemalla läsnä toimiessaan heidän kanssaan. Ymmärtää nuoren tarpeet. Miten toimin, miksi ?

Ohjaajien tulisi ottaa huomioon nuoren tunteita ja tarpeita kohtaamisissa ja asioiden päätöksenteoissa. Hyvä kohtelu vahvistaa nuoren osallisuutta ja autonomiaa.

Kunnioittavasti

(Kuva 1).

Ohjaajien vastaukset

Miten ohjaajien tulisi toimia tilanteessa, kun joudumme rajaamaan nuorta?

Ohjaajien ajatuksia aiheesta: (Kuva 2).

Miten meidän ohjaajien tulisi toimia tilanteessa, kun joudumme rajaamaan nuorta?

Voit kertoa, mikä on mielestäsi tärkeää ottaa huomioon niissä tilanteissa, kun rajaamme nuorta kasvatuksellisenä toimenpiteellä tai rajoitustoimenpiteellä.

14 vastausta

Olla selkeä ja johdonmukainen. Sanoittaa nuorelle mitä tapahtuu ja seurata koko ajan nuoren reagointia.

Antaa nuorelle ymmärrystä. Olla rauhallinen, välittävä. Ei provosoida.

Rajaustilanteessa on hyvä pysyä rauhallisena vaikkakin "napakkana", jotta nuori tietää, että ohjaaja on sanojensa takana. Ohjaajan tulee välttää nuoren tunteeseen liittymistä.

Puhua selkeästi ja perustella asua. Aitous ja välittäminen tärkeää.

Rauhallisuus, tilanteen selittäminen rehellisesti, miksi on päädytty tiettyyn rajaukseen. Nuoren tunteiden hyväksyminen ja niistä keskustelu.

Nuoren kuuluksi tuleminen, asiasta selkeästi keskustellen ja läpikäyden.

Turvallinen ympäristö nuorelle, nuoren mahdollisuus vaikuttaa myös itse lopputulokseen, perustella tilanne ja mahdollinen toimenpide, käydä tilanne läpi jälkeenpäin, muiden nuorten arjen turvaaminen

Olla johdonmukainen, aikuiset samalla linjalla, pysyä päätöksissä, mahdollisuuksien mukaan suojata muut

Vaihtoehtojen antaminen, selkeät ohjeet, tiimitoiminta, tilan antaminen

Pysyä rauhallisena ja johtaa tilannetta aikuismaisesti. Pyrkii tilanteessa saamaan myös nuori rauhalliseksi.

Johdonmukainen, rauhallinen, yhteistyössä, kaikki ohjaajat yhdessä samat säännöt,

Aikuisjohtoisuus, rajat, tiimityö, oma toimiminen tilanteessa.

Ensin aina varoitus, jotta nuori voi vaikuttaa lopputulokseen sekä tiedostaa syy-seuraussuhteet. Mitä enemmän rajaamista, sen suuremmalla lempeydellä.

Lvr ei ole ratkaisu

(Kuva 2).

Turvallinen hoito- kasvatusta ja huolenpito

Kuukausikalenteri

Lotilan Kristallissa on jokaisella lapsella käytössä kuukausikalenteri, joka tukee lapsen ja nuoren hoitoa, kasvatusta ja huolenpitoa. Yksilöllisesti voidaan suunnitella myös päivä- tai viikkokohtainen kalenteri.

Kuukausikalenteri suunnitellaan yhteisesti lapsen kanssa ja sen tekemisestä vastaa omaohjaaja. Lapsen arki rakentuu ohjelman mukaan ja sen avulla pystytään yhdessä lapsen /vanhempien kanssa seuraamaan arjen sujumista.

Kuukausikalenterissa näkyy mm. kouluajat, harrastukset, omat menot, perhevierailut, kotijaksot ja omaohjaajan paikallaolo. Kaikkien kuukausikalenterissa näkyy yksikön yhteiset ohjelmat: siivouspäivä, nuortentiimi, ruokailut ja jos on jotain poikkeuksellista muuta yhteistä toimintaa, niin sekin. Kuukausikalenterin tarkoituksena on osallistaa lasta suunnittelemaan omaa arkea ja näin vahvistaa hänen toimijuuttansa. Yhteisesti suunniteltua on myös helpompi noudattaa. Kuukausikalenteri luo turvallisen, strukturoidun arjen rungon lapsen elämään Lotilan Kristallissa.

Maanantai	Tiistai	Keskiviikko	Torstai	Perjantai	Lauantai	Sunnuntai
1 Paluu kotijaksolta Hammaspesu	2 Yhteinen retki laavuille Hammaspesu	3 Hammaspesu	4 Luistelu mahdollisuus Pyykkipäivä Hammaspesu	5 Kotijaksolle Hammaspesu	6 paluu Lotilaan	7
8 Koulu 9-13.45 Siivous+lakanat Omis paikalla Sos.tt. tulee tapaamaan Hammaspesu	9 Koulu 9-13.45 Nuortentiimi Klo 16 Ratsastus Hammaspesu	10 Koulu 9-13.45 Omis paikalla Hammaspesu	11 Koulu 9-13.45 Omis paikalla Pyykkipäivä Hammaspesu	12 Koulu 9-13.30 Lotila viikonloppu Omis paikalla Hammaspesu	13	14
15 Koulu 9-13.45 Siivous Omis paikalla Hammaspesu	16 Koulu 9-13.45 Klo 14 Kouluterv.hoitaja Nuortentiimi Klo 16 Ratsastus Hammaspesu	17 Koulu 9-13.45 Omisaikaa (Retki) Hammaspesu	18 Koulu 9-13.45 Omis paikalla Pyykkipäivä Hammaspesu	19 Koulu 9-13.30 Kotijaksolle Hammaspesu	20	21 Omis paikalla paluu Lotilaan
22 Koulu 9-13.45 Siivous+lakanat Omis paikalla Hammaspesu	23 Koulu 9-13.45 Nuortentiimi Klo 16 Ratsastus Hammaspesu	24 Koulu 9-13.45 Omis paikalla Hammaspesu	25 Koulu 9-13.45 Omis paikalla Pyykkipäivä Hammaspesu	26 Koulu 9-13.30 Omis paikalla Kotijaksolle Hammaspesu	27 Omis paikalla	28 Omis paikalla paluu Lotilaan
29 Koulu 9-13.45 Siivous Hammaspesu	30 Koulu 9-13.45 Nuortentiimi Klo 16 Ratsastus Hammaspesu	31 Koulu 9-13.45 Hammaspesu				7calendar.com

(Kuva 3).

Kuvassa kuukausikalenteri, joka on jokaisella nuorella oman näköinen. Joillakin on halutessaan käytössä tavoitteistaan palkitsemisjärjestelmä motivoiden kohti sujuvampaa arkea ja vahvistaen onnistumisia.

Turvallinen hoito- kasvatusta ja huolenpito

Omaohjaajatyöskentely

Lotilan Kristallissa hyvään hoitoon liittyy vahvasti omaohjaajatyöskentely.

Jokaiselle lapselle on nimetty kaksi (2) omaohjaajaa, jotka työskentelevät aktiivisesti lapsen, hänen perheensä ja lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän kanssa.

Yhteisesti lapsen ja perheen kanssa on laadittu hoito- ja kasvatussuunnitelma asiakassuunnitelman pohjalta, johon on yksilöllisesti mietitty keinoja miten turvallinen ja vakauttava arki voidaan Lotilan Kristallissa toteuttaa.

Nämä keinot on kirjattu lapsen tietoihin ja niitä käydään lävitse työntekijöiden kesken tiimipalaverissa, jotta jokainen Lotilan aikuinen voi toimia samalla tavoin ja näin tukea lapsen kasvua ja kehitystä.

Tämä myös vähentää konfliktitilanteita, kun kaikki toimivat samojen keinojen avulla.

(Kuva 4).

Omaohjaajatyössä tehdään välillä yksilötehtäviä. Kuvassa "Vaietut tunteet" tunnetyöskentelyharjoituksia varten.

Rajoitustoimenpiteet

Rajoitustoimenpiteiden käyttö Lotilan Kristallissa

Rajoitustoimenpiteitä käytetään vain pakon edessä.

Rajoitustoimenpiteiden käytölle pitää olla perusteet ja niiden käyttäminen oikeissa tilanteissa on aina välttämätöntä lapsen terveyden, kasvun ja kehityksen turvaamiseksi.

Rajoitustoimenpiteiden käyttöä pyritään välttämään ennakoimalla tilanteita esim. kiinnipidot.

Ohjaajat ovat myös sopineet lasten kanssa siitä, miten hän toivoisi, että toimisimme tilanteessa, jossa hänellä vointi menee huonommaksi ja ikään kuin "hermot palaa".

Monesti on löydetty sopivia keinoja näihin tilanteisiin ja pystytty keskustelun kautta välttämään kiinnipidot yms. rajoitustoimenpiteet.

(Kuva 5).

Savonia AMK:n Avekki-kouluttaja Harri Niva opetti ohjaajille turvallisia kiinnipito-otteita erilaisissa tilanteissa. Kuvassa kiinnipito istualteen. Kertauskoulutus 25.03.2026.

Rajoitusstoimenpiteet

Väkivaltatilanteet ja kiinnipito

Lastensuojelulaki 68 §

Lotilan Kristallissa saa näyttää tunteita, myös kielteisiä tunteita.

Tuemme lapsia ja nuoria heidän tunteiden säätelyssä.

Minkäänlainen väkivalta ei ole hyväksyttävää missään tilanteessa.

Ennakoimme tilanteita ja pyrimme ohjaamaan haastavasti käyttäytyvän lapsen tai nuoren mielenkiinto johonkin korvaavaan tekemiseen. Jos tilanne kuitenkin kaiken keskustelun ja aikuisen / aikuisten läsnäolon antamisen jälkeen menee kiinnipitoon, niin kiinnipito toteutetaan vähintään kahden ohjaajan toimesta AVEKKI- menetelmän mukaan.
(Kuva 5).

Vuoron viimeinen, eli kolmas ohjaaja huolehtii muiden lasten turvallisuudesta ja ohjaa lapset ja nuoret tilanteesta pois yksityisyyden suojan varmistamiseksi.

Jokainen kiinnipitotilanne käydään lapsen kanssa lävitse keskustellen mahdollisimman pian tilanteen rauhoituttua. Asia keskustellaan dialogisin keinoin ja tavoitellaan yhteistä ymmärrystä tilanteesta.

Keskustelun tavoitteena on säilyttää yhteys lapsen ja työntekijöiden välillä jatkossakin ja löytää keinoja, joilla voi vastaavia tilanteita ennaltaehkäistä.

Jos tilanteen on nähnyt muita talon lapsia ja nuoria, niin heidän kanssaan selvitetään ja keskustellaan tilanne lävitse siltä osin kuin se on salassapidon kannalta sopivaa. Jokainen Lotilan Kristallin lapsi ja nuori saa aikuisen läsnäoloa haastavissa tilanteissa ja kasvatuksellisenä ajatuksenamme on aikuisen ajan lisääminen silloin, kun lapsi tai nuori käyttäytyy haastavasti.

Rajoitustoimenpiteet

Liikkumisvapauden rajoitus

Lastensuojelulaki 69 §

Liikkumisvapauden rajoittaminen tarkoittaa sitä, että lasta voidaan määräaikaisesti kieltää poistumasta laitoksen alueelta, laitoksesta tai tietyn asuinyksikön tiloista (lastensuojelun käsikirja).

Lotilan Kristallissa voidaan rajoittaa liikkumisvapauttasi, jos se on turvallisuutesi kannalta välttämätöntä ja se on etusi mukaista tai jos sinut on otettu huostaan sillä perusteella, että olet vaarantanut vakavasti terveyttäsi ja kehitystäsi.

Alla on lueteltu **perusteita liikkumisvapauden rajoittamiselle:**

1. Olet käyttänyt päihteitä
  2. Olet tehnyt muun kuin vähäisenä pidettävän rikollisen teon tai
  3. Olet käyttäytynyt muulla niihin verrattavalla olevalla tavalla
  4. Käyttäydyt laitoksessa 1 kohdassa mainitulla tavalla tai
  5. Rajoitus on muutoin tarpeen suojelemiseksi itseäsi vakavasti vahingoittavalta käyttäytymiseltä (esim. jatkuva karkaaminen).
- Liikkumisvapautesi rajoittamisen aikana voit poistua päätöksessä mainitulta alueelta vain yhdessä Lotilan Kristallin ohjaajien kanssa.
  - Turvaamme mahdollisuuksien mukaan harrastustoimintasi ja yhteisille retkille osallistumisen.
  - Turvaamme yhteydenpitosi sinulle turvallisiin sosiaalisiin suhteisiin.
  - Turvaamme oikeutesi perusopetukseen ja jatko-opintoihin.

Rajoitustoimenpiteet

Lähetyksen luovuttamatta jättäminen

Lastensuojelulaki 67 § & 74§

*Luottamuksellinen viesti tai lähetys voidaan jättää kokonaan tai osittain luovuttamatta lapselle, jos se sisältää lastensuojelulain 65 §:n 1 ja 3 momentissa tarkoitettuja aineita tai esineitä, jotka tulisi ottaa haltuun lapselta, jos hän olisi ne jo saanut tai tietoja, asioita tai esineitä, joiden voidaan olosuhteet kokonaisuutena huomioiden perustellusti arvioida vakavasti vaarantavan lapsen tai toisen henkilön henkeä, terveyttä, turvallisuutta tai kehitystä.
(lastensuojelun käsikirja).*

Kirjeen, muun luottamuksellisen viestin tai lähetyksen luovuttamatta jättämisestä (joko osittain tai kokonaan) päättää sosiaalityöntekijäsi.

Lotilan Kristallin ohjaaja toimittaa viipymättä tarkastetun viestin tai lähetyksen sosiaalityöntekijällesi päätöksentekoa varten.

Sosiaalityöntekijäsi saa lukea kirjeen tai muun luottamuksellisen viestin, jotta hän pystyy arvioimaan, onko päätös luovuttamatta jättämisestä tehtävä. Oikeus lukea viesti on ainoastaan sosiaalityöntekijälläsi. Lotilan Kristallin ohjaajalla ei ole oikeutta lukea sinulle osoitettuja lähetyksiä, vaan ohjaajan on tarpeen vaatiessa toimitettava ne sinun asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle. (Lastensuojelulaki 67 § 2 ja 4 momentti).

Viestin tai lähetyksen toimittamatta jättäminen samoin kuin niiden toimittaminen sosiaalityöntekijälle päätöksentekoa varten kirjataan Lotilan Kristallin ohjaajan toimesta asiakirjoihisi. Asiakirjaan kirjataan myös toimenpiteiden perustelut.

Lastensuojelulaki 74 §

Sosiaalityöntekijän tekemä päätös annetaan tiedoksi huoltajallesi ja sinulle ollessasi 12 vuotta täyttänyt. Teillä molemmilla on oikeus hakea muutosta päätökseen hallinto-oikeudelta. Päätöksessä tulee mukana muutoksenhakuohje. Sinulle ja huoltajillesi annetaan Lotilan Kristallin ohjaajan toimesta tietoa käytössä olevista muutoksenhaku- ja oikeussuojakeinoista.

Rajoitustoimenpiteet

Omaisuuuden, tilojen ja lähetysten tarkastaminen

Lastensuojelulaki 67 §

Lapsen käytössä olevat tilat, hänen hallussaan oleva omaisuus tai hänelle osoitettu kirje tai lähetys voidaan tarkastaa, jos on perusteltua syytä epäillä, että lapsella on hallussaan tai hänelle on lähetetty lastensuojelulain 65 §:n 1 tai 3 momentissa tarkoitettuja aineita tai esineitä (lastensuojelun käsikirja).

Otamme välittömästi haltuun

Jos sinulla on hallussa päihteitä tai niihin soveltuvia välineitä, kuten huumausaineita, alkoholipitoisia juomia, huumausaineeksi luokiteltavia lääkkeitä, haisteluun käytettäviä liuottimia, lääkeruisku, hasis- ja vesipiippu tai käymis- ja tislauksastiat.

Otamme välittömästi haltuun

Jos sinulla on hallussa käyttötarkoituksella turvallisuutta vaarantavia aineita tai esineitä, kuten ampuma-ase, räjähteet (ne luovutetaan poliisille), nyrkkirauta, tai muuksi esineeksi naamioidut teräaseet. Myös itse valmistetut esineet, joiden tarkoitus on satuttaa itseään tai muita (ketjut, pamput, rautaputket).

Teemme harkitun päätöksen

Jos sinulla on hallussa ominaisuuksilla turvallisuutta vaarantavia aineita ja esineitä. On olemassa lukematon määrä esineitä, joilla periaatteessa voi vahingoittaa joko omaisuutta tai henkeä tai terveyttä. Tällaisia ovat mm. liima, sakset, puukko, veitsi, pesäpallomaila, heittoaseet ja räjähdysalttiit esineet. Myös tulentekovälineet.

Teemme harkitun päätöksen

Jos sinulla on hallussa sijaishuollon järjestämistä tai laitoksen järjestystä todennäköisesti haittaavia aineita ja esineitä, kuten puhelin, tietokone (rikollisen toiminnan suunnitteluun, huumeiden tilaamiseen, karkumatkojen suunnitteluun), puhelimen käyttö öiseen aikaan, jolloin koulukäynti tai mielenterveytesi oleellisesti vaarantuu. Lompakko, mopo, pyörä, matkakortti karkaamisyritystä estämään.

Teemme harkitun päätöksen

Tupakkatuotteet tai nikotiininesteet, kuten savukkeet, sähkötupakka, sähkötupakan nikotiininesteet ja nuuska. Mikäli sinulla on jokin näistä tuotteista näkyvillä huoneessa, pöydällä, kädessäsi tai sivulöydöksenä henkilötarkastuksen tai huonetarkastuksen yhteydessä. Tupakkatuotteet saadaan ottaa Lotilan Kristallin työntekijän toimesta haltuun. Omaisuuuden tarkastusta emme toteuta tupakkatuotteiden vuoksi. Tupakkatuote palautetaan sinulle täyttäessäsi 18-vuotta tai sijaishuollon päättyessä huoltajallesi.

Käytössäsi oleva huone tai hallussasi oleva omaisuus voidaan kuitenkin **erityisestä syystä** tarkastaa myös itsesi tai toisen henkilön läsnä olematta. Erityinen syy voi olla se, että olet poistunut luvatta tai henkilökuntaa on käytettävissä vain vähän ja tilanne on kiireellinen.

Rajoitusstoimenpiteet

Aineiden ja Esineiden haltuunotto

Lastensuojelulaki 65 §

Aineiden ja esineiden haltuunottopäätös tehdään, jos on perusteltua syytä epäillä, että lapsella on hallussaan tai hänelle on lähetetty lastensuojelulain 65 §:n 1 tai 3 momentissa tarkoitettuja aineita tai esineitä (lastensuojelun käsikirja).

Rajoituspäätös tehdään, jos ainetta tai esitettä **ei palauteta heti** tilanteen rauettua.

Otamme välittömästi haltuun

Jos sinulla on hallussa päihteitä tai niihin soveltuvia välineitä, kuten huumausaineita, alkoholipitoisia juomia, huumausaineeksi luokiteltavia lääkkeitä, haisteluun käytettäviä liuottimia, lääkeruisku, hasis- ja vesipiippu tai käymis- ja tislauksastiat.

Otamme välittömästi haltuun

Jos sinulla on hallussa käyttötarkoituksella turvallisuutta vaarantavia aineita tai esineitä, kuten ampuma-ase, räjähteet (ne luovutetaan poliisille), nyrkkirauta, tai muuksi esineeksi naamioidut teräaseet. Myös itse valmistetut esineet, joiden tarkoitus on satuttaa itseään tai muita (ketjut, pamput, rautaputket).

Teemme harkitun päätöksen

Jos sinulla on hallussa ominaisuuksilla turvallisuutta vaarantavia aineita ja esineitä. On olemassa lukematon määrä esineitä, joilla periaatteessa voi vahingoittaa joko omaisuutta tai henkeä tai terveyttä. Tällaisia ovat mm. liima, sakset, puukko, veitsi, pesäpallomaila, heittoaseet ja räjähdysalttiit esineet. Tulentekovälineet.

Teemme harkitun päätöksen

Jos sinulla on hallussa sijaishuollon järjestämistä tai laitoksen järjestystä todennäköisesti haittaavia aineita ja esineitä, kuten puhelin, tietokone (rikollisen toiminnan suunnitteluun, huumeiden tilaamiseen, karkumatkojen suunnitteluun), puhelimen käyttö öiseen aikaan, jolloin koulukäynti tai mielenterveytesi oleellisesti vaarantuu. Lompakko, mopo, pyörä, matkakortti karkaamisyritystä estämään.

Teemme harkitun päätöksen

Tupakkatuotteet tai nikotiininesteet, kuten savukkeet, sähkötupakka, sähkötupakan nikotiininesteet ja nuuska. Mikäli sinulla on jokin näistä tuotteista näkyvillä huoneessa, pöydällä, kädessäsi tai sivulöydöksenä henkilötarkastuksen tai huonetarkastuksen yhteydessä. Tupakkatuotteet voidaan ottaa Lotilan Kristallin työntekijän toimesta haltuun. Omaisuuden tarkastusta emme toteuta tupakkatuotteiden vuoksi. Tupakkatuote palautetaan sinulle täyttäessäsi 18-vuotta tai sijaishuollon päättyessä huoltajallesi.

Rajoituspäätös annetaan tiedoksi huoltajalle ja 12 vuotta täyttäneelle lapselle. Teillä on oikeus hakea muutosta päätökseen hallinto-oikeudelta. Päätöksessä tulee mukana muutoksenhakuohje. Sinulle ja huoltajillesi annetaan Lotilan Kristallin työntekijän toimesta tietoa käytössä olevista muutoksenhaku- ja oikeussuojakeinoista.

Rajoitustoimenpiteet

Henkilötarkastus Lastensuojelulaki 66 §

Lapselle voidaan tehdä henkilöntarkastus, jos laitoksen henkilökunnalla on perusteltua syytä epäillä, että lapsella on yllään tai vaatteissaan päihtymistarkoituksessa käytettäviä aineita tai aineen käyttöön soveltuvia välineitä tai sellaisia esineitä, jotka on tarkoitettu lapsen itsensä tai toisen henkilön vahingoittamiseen (lastensuojelun käsikirja).

Sinulle voidaan tehdä henkilöntarkastus, jos Lotilan Kristallin ohjaajalla on perusteltua syytä epäillä kohdallasi, kussakin tilanteessa erikseen, että sinulla on alla olevia aineita tai esineitä ylläsi tai vaatteissa. Henkilötarkastus ei siis koskaan ole rutiininomainen toimenpide.

- 1. päihtymistarkoituksessa käytettäviä aineita tai aineen käyttöön soveltuvia välineitä tai*
- 2. sellaisia esineitä, jotka on tarkoitettu lapsen itsensä tai toisen henkilön vahingoittamiseen.*

Henkilötarkastus toteutetaan käytännössä niin, että Lotilan Kristallin ohjaaja voi tutkia ripustettuja vaatteitasi, tarkastaa / tyhjentää taskusi tai hallussasi olevan matka- tai käsilaukun, salkun tai muun vastaavan kantovälineen. Tämä vastaa käytännössä lentokenttätarkastusta. Emme suorita tarkastusta tupakka- tai nikotiinituotteiden etsimiseksi.

Koska henkilötarkastuksessa puututaan perustuslaissa suojattuun henkilökohtaiseen koskemattomuuteen, olemme todella tarkkoja siitä, että tarkastuksessa on aina 2 hoito- ja kasvatustyön henkilökuntaa, ellei kyseessä ole terveydenhuollon ammattilainen.

Pyrimme myös toteuttamaan tarkastuksen samaa sukupuolta olevan toimesta. Sukupuolisäännöksestä poiketaan vain, kun se on ehdottoman välttämätöntä sinun tai muiden turvallisuuden varmistamiseksi. Huomioimme yksityisen suojan henkilötarkastusta tehtäessä.

Rajoitustoimenpiteet

Henkilökatsastus

Lastensuojelulaki 66 a § 1 momentti

Lapselle voidaan tehdä henkilökatsastus, jos on perusteltua syytä epäillä, että hän on käyttänyt päihdyttäviä aineita (lastensuojelun kösikirja)

Henkilökatsastus tarkoittaa, että epäilty käyttö selvitetään:

- puhalluskokeella
- verinäytteellä
- hiusnäytteellä
- virtsanäytteellä tai
- sylkinäytteellä.

Henkilökatsastuksessa on aina 2 hoito- ja kasvatustyön henkilökuntaa, ellei kyseessä ole terveydenhuollon ammattilainen. Pyrimme myös toteuttamaan tarkastuksen samaa sukupuolta olevan toimesta.

Sukupuolisäännöksestä poiketaan vain, kun se on ehdottoman välttämätöntä sinun tai muiden turvallisuuden varmistamiseksi. Huomioimme yksityisen suojan henkilökatsastusta tehtäessä.

Jos kiellät päihteiden käytön tai tuloksen luotettavuus on muusta syystä aiheellista varmistaa, lähetämme näytteen laboratorioon tarkistettavaksi ja ristiriitatilanteessa analyysi uusitaan oikeusturvasi varmistamiseksi.

Sinulla on halutessasi oikeus kieltäytyä päihdehoidosta ja / tai huumetestien ottamisesta milloin vain, eikä sinua rangaista siitä kasvatuksellisilla toimenpiteillä.

Rajoitusstoimenpiteet

Yhteydenpidon rajoittaminen

Lastensuojelulaki 62 §

Yhteydenpidon rajoittaminen tarkoittaa, että laissa säädettyjen edellytysten täytyessä voidaan

- rajoittaa lapsen oikeutta tavata vanhempiaan tai muita läheisiään
- rajoittaa lapsen oikeutta pitää yhteyttä läheisiinsä puhelimitse tai muita välineitä käyttäen
- lukea ja pidättää lapsen lähettämä tai hänelle osoitettu yksittäinen kirje tai muu luottamuksellinen viesti tai tarkastaa ja pidättää muu lähetys
- ottaa rajoituksen ajaksi sijaishuoltopaikan haltuun lapsen hallussa olevat yhteydenpitoon käytettävät laitteet ja välineet tai rajoittaa niiden käyttöä
- jättää ilmaisematta lapsen olinpaikka vanhemmille tai huoltajille.

(Lastensuojelun käsikirja)

Lotilan Kristallin johtaja voi tehdä korkeintaan 30 vrk päätöksen yhteydenpidon rajoittamisesta (sosiaalityöntekijäsi voi määrätä 30 vuorokautta pidemmäksi), jos

- yhteydenpito vaarantaa sinun sijaishuollon tarkoituksen toteuttamisen ja rajoittaminen on sinun hoidon ja kasvatuksen kannalta välttämätöntä.
- yhteydenpidosta on vaaraa sinun hengelle, terveydelle, kehitykselle tai turvallisuudelle
- rajoittaminen on välttämätöntä vanhempiesi tai perheen muiden lasten, Lotilan Kristallin muiden lasten tai henkilöstön turvallisuuden vuoksi tai
- 12 vuotta täyttäessäsi vastustat yhteydenpitoa; sama koskee myös, mikäli olet alle 12 vuotta ja jos olet niin kehittynyt, että tahtoosi voidaan kiinnittää huomiota.

Yhteydenpidon rajoittamisesta saat hakea muutosta valittamalla päätöksestä hallinto-oikeudelta.

Muutosta saavat hakea:

- Sinä, ollessasi 12 vuotta täyttänyt
- Huoltajasi
- Muu henkilö, jonka yhteydenpitoa sinuun on rajoitettu.

Valitusoikeus

Halutessaan lapsi tai nuori voi kannella tai hakea muutosta päätöksiin esim. rajoituspäätöksiin.

Hän voi myös suoraan olla yhteydessä omaan sosiaalityöntekijään kokiessaan epäasiallista kohtelua.

Jokaista Lotilan Kristallin lasta ja nuorta autamme tilanteissa, joissa he haluavat saada yhteyden omaan sosiaalityöntekijään ja/tai valittaa suoraan asioista hallinto-oikeuteen.

Hämeenlinnan hallinto-oikeuden yhteystiedot tulevat paperisien rajoituspäätöksien perään lapselle ja nuorelle tiedoksi.

Pyrimme selvittämään mahdollisimman tarkasti ja selkokielellä lapselle, mitä kantelu ja muutoksenhaku tarkoittaa ja milloin se on mahdollista.

Tarvittaessa näitä asioita käsitellään yhdessä lapsen, vanhempien ja vastuu sosiaalityöntekijän kanssa.

Sosiaaliasiamiehen yhteystiedot sekä tiedot hänen tarjoamistaan palveluista:

Sosiaaliasiamies
Hatanpäänkatu 3,
33900 Tampere
Puh 040 800 4186 tai 040 800 4187

<https://pirha.fi/asiakkaan-ja-potilaan-oikeudet/sosiaaliasiamies>

Hämeenlinnan hallinto-oikeus
Raatihuoneenkatu 1
13100 HÄMEENLINNA
puh. 029 564 2210